

Леанід Лаўрэш

Капліца на Лідскім чыгуначным вакзале

План будаўніцтва чыгунак ў Палессі быў зацверджаны 14 лютага 1883 г. Аляксандрам Ш. 12 траўня прыступілі да ажыццяўлення гэтага плана. Участак Вільня – Лунінец (з адгалінаваннем Лунінец – Пінск, усяго 353 вярсты) адкрыўся для рэгулярнага руху 30 снежня 1884 г. У гэты дзень па мосце з боку Вільні праз Ліду на Баранавічы прайшоў першы цягнік. Тады ж уведзена ў эксплуатацыю чыгуначная станцыя Ліда на плошчы 6,83 га. і было пабудавана паравознае дэпо з будавага каменю на два паравозы серыі “Чн”.

У тым жа годзе ў Лідзе быў пабудаваны першы драўляны вакзал які добра бачны на фотаздымку. На фотаздымку каля драўлянага вакзала знаходзіцца праваслаўная капліца, пабудаваная ў 1897 г. Вось пра гісторыю гэтай капліцы і напісаны артыкул.

Малюнак і праект капліцы зрабіў студэнт, будучы архітэктар і інжынер Катовіч М. І. Праект быў зацверджаны начальнікам тэхнічнага аддзялення ўправы Палескіх дарог. Капліца пабудавана ў гатычным стылі з расшыўкай шэрай цэглай і мела калоны. Знаходзілася з паўдзённага боку вакзала каля кратаў платформы, на штучным узгорку, у садку, сярод кветнікаў. Дзякуючы загадчыку участкам дарогі Лунскаму, які кіраваў работамі, капліца пабудавана на працягу аднаго месяца. Матэрыялы на капліцу абышліся ў 250 рублёў, рабочыя збудавалі яе бясплатна. Абраз Св. Мікалая выпісалі з Масквы, ён каштаваў 125 рублёў. Абраз змяшчаўся ў глыбіні нішы капліцы, за шклом, і перад ім быў размешчаны вялікі ліхтарлямп з рознакаляровым шклом. Капліца ў вячэрні і начны час асвятлялася звонку двума ліхтарамі, пастаўленымі па абодва бакі. Пад абразом была дошка з белага мармуру з залатым надпісам «Збудаваная стараннасцю службоўцаў палескіх чыгунак на станцыі «Ліда» у памяць Святой катанавіцы 14 траўня 1896 года гасудара Імператара Мікалая ІІ і гасударыні Імператрыцы Аляксандры Фёдаравны. Асве-

чана 30 жніўні 1897 года».

Для асвячэння прыбыў спецыяльны вагон-царква. Боская літургія ў вагоне-царкве пачалася ў 9-00 раніцы 30 жніўня 1897 г. Літоўскія епархіяльныя Ведамасці пісалі: «Настаяцель вагона-царквы а. Шырынскі прамовіў навуцальнае слова, прысвечанае ўшанаванню і памяці князя Св. Аляксандра Неўскага а таксама свяціцеля Мікалая. Пры гэтым а. Шырынскі падкрэсліў глыбокае рэлігійнае значэнне будынка капліцы ў імя гэтага свяціцеля каля чыгункі, пры станцыі, дзе заўсёды спыняюцца цягнікі і дзе, такім чынам, людзі ўсіх веравызнанняў якія вандруюць, могуць узнесці свае малітвы да Св. абраза свайго апекуна і абаронцы ў дарозе. Па заканчэнні літургіі адбыўся хрэсны ход з вагона-царквы да збудаванай капліцы з абразом Божай маці і мясцовымі абразамі і толькі што напярэдадні асвечаным вялікім абразом для капліцы – пры сневе малітваў Св. Аляксандру Неўскаму і свяціцелю Мікалаю. Абразы неслі чыгуначныя службоўцы станцыі Ліда. Каля самой капліцы, упрыгожанай зелянінай і гірляндамі кветак, было здзейснена воднае асвячэнне з чытаннем малітваў на асвячэнне капліцы і крыжы, які потым быў ўзняты на капліцы, былі абвешчаны “многія лета” Гасудару Імператару і царственнаму дому, Св. Сіноду, Архіепіскапу Ераніму, урадаваму сінкліту, воінству, стваральнікам капліцы, начальству Палескіх чыгунак, службоўцам станцыі Ліда, і ўсім

ліній гэтай дарогі і ўсім праваслаўным хрысціянам. Урачыстасць скончылася хрэсным ходам назад у вагон-царкву. Паўнаце ўрачыстага набажэнства ў гэты дзень шмат садзейнічаў выдатна складзены канторшчыкам станцыі сп. Шаршнёвым хор аматараў з службоўцаў станцыі, які зладжана выконваў спевы на ўсіх набажэнствах”.

Спраектаваў капліцу на лідскім вакзале Мікалай Іванавіч Катовіч – другі сын вядомага святара, настацеля Віленскага Прачысенскага сабора, рэдактара (з 1869 г.) “Літоўскіх епархіяльных Ведамасцяў” протаіерэя Іаана Антонавіча Катовіча (1839–1911). Мікалай Іванавіч Катовіч – архітэктар і вядомы дзеяч рускага руху ў Польшчы. Нарадзіўся 25 лістапада 1875 г. ў Вільні. У 1894 годзе скончыў Віленскую гімназію, дзе вучыўся разам з Васілём Шверубовічам – будучым знакамітым мхатаўскім акцёрам Качалавым. Далей абодва вучыліся ў Пецярбургу. У 1899 годзе Мікалай Катовіч скончыў Пецярбургскі інстытут цывільных інжынераў, атрымаў дыплом інжынера з правам правядзення будаўнічых, дарожных і землямерных работ. Ён пабудоваў у Пецярбургу 14 даходных дамоў, драўляную царкву ў дачным пасёлку Вырыца і сяле Карташэўскім. Да 1922 г. жыў у Расіі. У 1922 г. эміграваў у Польшчу, кіраваў будаўнічым і землямерным бюро ў Пінскім і Драгічынскім паветах. У 1927 г. пераехаў у Берасце, дзе нейкі час займаў пасаду гарадскога архітэктара, а потым кіраваў

будаўнічым і землямерным бюро, займаўся прыватнай архітэктурнай практыкай. 8 траўня 1934 года Мікалай Катовіч нечакана памёр. Яго пахавалі на Трышынскіх могілках у Берасці, магіла не захавалася.

Быў непрыхаваным манархістам, у бюро, якім кіраваў, прымаў выключна аднадумцаў. З’яўляўся актыўным дзеячам Рускага дабрачыннага тава-рыства і Рускага нацыянальнага аб’яднання. Жывучы ў Пінску, вёў шырокую і заканспіраваную дзейнасць, узначальваў таемную манархічную арганізацыю, якая тады была ў горадзе і кіравалася з Парыжа генералам Куцэпавым. Пасля пераезду ў Берасце Катовіч спыніў актыўную палітычную дзейнасць, займаючыся выключна сваім бізнэсам. Быў архітэктарам і будаўніком будынка рускай гімназіі ў Берасці.

Цяжка і небяспечна быць рускім манархістам у Расеі, а ўтульна ў Еўропе, напрыклад, у Польшчы...

У 1906 г. было пабудавана новае цаглянае дэпо на 4 паравозы і адміністрацыйны двухпавярховы будынак. На пачатку студзеня 1907 г. новая чыгуначная лінія Полацк – Сядлец здаецца ў пастаянную эксплуатацыю. Новы цагляны вакзал ў Лідзе пабудаваны да 1910 г. па тыповаму праекту. У Першую Сусветную вайну будынак лідскага вакзала згарэў, верагодна, разам з капліцай.

Фотаздымак Давіда Візуна з альбома “Вільно, Ліда. 1891 і 1900 г.”: <http://www.epaveldas.lt>

Рэдактар Станіслаў Вацлававіч Суднік

Рэдакцыйная калегія:

Людміла Дзіцэвіч, Вольга Іптава, Ірына Марачкіна, Леакадзія Мілаш, Алясей Петрашкевіч, Людміла Піскун, Алясей Пяткевіч, Уладзімір Содаль, Станіслаў Суднік, Павел Сцяцко, Алег Трусаў.

Заснавальнік:

ТБМ імя Францішка Скарыны.

Пасведчанне аб рэгістрацыі № 908 ад 18 снежня 2009 г. выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь.

pawet.net

Аўтары цалкам адказныя за набыццё і дакладнасць прыведзенай інфармацыі

Газета надрукавана ў Лідскай друкарні. 231300, г. Ліда, вул. Ленінская, 23.

Газета падпісана да друку 11. 10. 2010 г. у 10.00. Замова № 2586.

Аб’ём 1 друкаваны аркуш. Наклад 2000 асобнікаў.

Падпісны індэкс: 63865.

Кошт падпіскі: 1 мес.- 2650 руб., 3 мес.- 7950 руб.

Кошт у розніцу: па дамоўленасці.